

Preadvies
van de
Adviescommissie Strafrecht
inzake

Het concept besluit houdende regels inzake de samenstelling, inrichting en kennisneming van de processtukken in strafzaken (Besluit procesdossier vooronderzoek in strafzaken)

1. Inleiding

- 1.1 In het concept besluit procesdossier vooronderzoek strafzaken wordt uitvoering gegeven aan het bepaalde in artikelen 32 lid 5 en 149a lid 3 Wetboek van Strafvordering (Sv) van het voorgestelde wetsvoorstel herziening regels processtukken in strafzaken (wetsvoorstel). De adviescommissie strafrecht (ACS) bracht over dit wetsvoorstel op 8 januari 2010 een uitgebreid preadvies uit.
- 1.2 Het onderhavige concept besluit regelt kort samengevat:
- i. de wijze van samenstelling en inrichting van de processtukken en
 - ii. de wijze van kennisneming (inzage) en verstrekking van afschriften en uittreksels.

2. Ad i: de wijze van samenstelling en inrichting van de processtukken

- 2.1 Het wetsvoorstel introduceert met artikel 149a lid 2 Sv een wettelijke definitie van het begrip “processtukken”.
- 2.2 Het concept besluit introduceert in artikel 1 sub c een definitie van het begrip “procesdossier”, te weten de *“verzameling van processtukken die tijdens het opsporingsonderzoek aan het dossier zijn of worden toegevoegd.” (onderstreping ACS)*
- 2.3 De processtukken die na sluiting van het opsporingsonderzoek tot stand zijn gekomen, maken dus geen deel uit van het procesdossier.
- 2.4 Het is dan ook terecht dat het begrip procesdossier in het concept besluit uitsluitend gebezigd wordt in de bepalingen die gaan over de wijze van samenstelling en inrichting van de processtukken (paragraaf 2) en niet in de bepalingen die gaan over de kennisneming (paragraaf 3 en 4).
- 2.5 Nu de verzameling processtukken die uiteindelijk bij de rechter voorligt niet uitsluitend hoeft te bestaan uit het procesdossier is een aanvullende toelichting in de nota nodig. Betekent dit namelijk ook dat na sluiting van het opsporingsonderzoek geen sprake (meer) kan zijn van “toevoeging aan het procesdossier”? Indien dit wel het geval is, gelden ten aanzien van die toegevoegde stukken dan ook de bepalingen over de samenstelling en inrichting van de processtukken? Wat gebeurt er met heropende of parallelle opsporingsonderzoeken?
- 2.6 Voor het overige kan de ACS zich vinden in de verplichtingen om de processtukken zo eenvormig mogelijk in te richten.
- 2.7 Ook juicht de ACS het toe dat bij misdrijven waarop een gevangenisstraf van zes jaar of meer staat een chronologisch verslag van de verrichte opsporingshandelingen aan het

procesdossier moet worden toegevoegd. Hoewel de ACS op zichzelf begrijpt dat is gekozen voor een zes jaars-criterium, is het de vraag of dit recht doet in alle situaties. Het is namelijk niet ondenkbaar dat ten aanzien van een feit waarop minder dan zes jaar gevangenisstraf staat (zoals oplichting, niet-ambtelijke omkoping en witwassen) ook behoefte bestaat aan een chronologisch verslag vanwege de complexiteit van het onderzoek. De ACS geeft dan ook in overweging om het besluit en de toelichting daarop zodanig te formuleren dat in de praktijk (ook) wordt gekeken naar een meer materiële invulling van de eis voor het opstellen van een verslag.

- 2.8 Uit de aard van het stuk dient het verslag zelf (ook) te worden aangemerkt als processtuk, zodat de bepalingen van artikel 30 Sv e.v. (wetsvoorstel) van toepassing zijn. Om alle misverstanden te voorkomen stelt de ACS voor dit expliciet tot uitdrukking te laten komen in het besluit en de toelichting daarop.

3. **Ad ii: inzage en verstrekking van afschriften en uittreksels**

Uitgangspunt is het verstrekken van afschriften, tenzij uitzondering artikel 32 lid 2 Sv

- 3.1 Met betrekking tot de kennisneming van processtukken mist de ACS in het besluit en de toelichting het uitgangspunt dat de processtukken in beginsel altijd in afschrift moeten worden verstrekt en dat alleen bij in artikel 32 lid 2 Sv (wetsvoorstel) genoemde hoge uitzondering kan worden volstaan met inzage.
- 3.2 De ACS brengt in herinnering dat de in artikel 32 lid 2 Sv (wetsvoorstel) genoemde uitzondering slechts geldt voor “bepaalde” processtukken. Volgens de Memorie van Toelichting moeten we denken aan kinderpornografisch materiaal waarvan het niet wenselijk is dat dit verspreid wordt.¹ Indien het betreffende processtuk niet in afschrift zal worden verstrekt, betekent dit dus (uiteraard) niet dat van de overige processtukken ook geen afschrift wordt verstrekt.
- 3.3 Uiteraard moet ten aanzien van per afschrift te verstrekken processtukken ook een inzagerecht gelden, maar het mag niet zo zijn dat om andere redenen dan genoemd in artikel 32 lid 2 Sv wordt gewacht met het verstrekken van afschriften van processtukken en alleen inzage wordt verleend. De redactie van het besluit en de toelichting zal dit nader moeten expliciteren.

Moment van kennisneming

- 3.4 Uit de Ontwerprichtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende het recht op informatie in strafprocedures² in combinatie met de Europese Ontwerprichtlijn betreffende de toegang tot een raadsman³ kan als uitgangspunt worden afgeleid dat de verdediging in een zo vroeg mogelijk stadium de beschikking moet hebben over de relevante processtukken.
- 3.5 Het preadvies van het openbaar ministerie op het wetsvoorstel bevestigt evenwel de praktijk dat (sommige) officieren van justitie ten onrechte uitgaan van het principe dat een stuk pas tot processtuk “promoveert” nadat zij het stuk als zodanig aan het dossier hebben toegevoegd.

¹ p. 32.

² 2010, 392, met name artikel 7.

³ 2011, 326.

- 3.6 In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel wordt hiermee korte metten gemaakt. De Minister bevestigt expliciet dat het recht op kennisneming aanvangt op het moment van het ontstaan van een verdenking ex artikel 27 Sv.⁴ In artikel 30 lid 1 (laatste zin) Sv van het wetsvoorstel wordt bepaald dat de processtukken *in ieder geval* vanaf het eerste verhoor na aanhouding verstrekt moeten worden. Dat houdt dus onverlet dat het recht op kennisneming al eerder is ontstaan.
- 3.7 De ACS acht het wenselijk om dit in het besluit en de toelichting expliciet terug te laten komen, zeker nu uit het preadvies van het openbaar ministerie blij wordt gegeven van een juridisch niet houdbare praktijk.
- 3.8 Artikel 7 van het besluit spreekt van het “zo spoedig mogelijk” verstrekken van afschriften van processtukken. Het moge duidelijk zijn deze afschriften evenmin kunnen worden onthouden met het achterhaalde argument dat het procesdossier nog niet is afgerond of omdat de stukken nog niet aan het openbaar ministerie zijn toegezonden. De situatie dat volstaan kan worden met inzage van processtukken zonder het verstrekken van afschriften, is en blijft beperkt tot de situatie ex artikel 32 lid 2 Sv (wetsvoorstel). Om alle verwarring te voorkomen dient ook dit in het besluit en de toelichting tot uitdrukking te komen.

Ongeoorloofde openbaarmaking

- 3.9 In de nota van toelichting (p. 9) wordt aangegeven dat artikel 32 Sv (wetsvoorstel) tezamen met gedragsregel 10 van de Gedragsregels 1992 van de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) waarborgen bevatten “*tegen een ongeoorloofde openbaarmaking van stukken uit het procesdossier*”.
- 3.10 De ACS ziet niet in op welke wijze artikel 32 Sv (wetsvoorstel) de openbaarmaking van processtukken reguleert, althans niet in zijn algemeenheid.
- 3.11 De vrees dat processtukken door de verdediging openbaar zouden kunnen worden gemaakt is gelet op de in de Memorie van Toelichting genoemde voorbeelden op zichzelf geen zwaarwegend belang om af te zien van het verstrekken van afschriften. Het moet gaan om zeer gevoelige informatie, zoals het genoemde kinderpornografisch materiaal. Ook dit zou moeten worden geëxpliciteerd.

Toezicht op inzage

- 3.12 Op grond van artikel 6 van het besluit kan de officier van justitie, indien hij dat noodzakelijk acht, de inzage van processtukken onder toezicht laten plaatsvinden. Hetzelfde geldt voor stukken ten aanzien waarvan door de verdediging op grond van artikel 34 lid 2 Sv (wetsvoorstel) om inzage is verzocht.
- 3.13 Voor zover de inzage aan (uitsluitend) de raadsman wordt verleend, strookt een dergelijk toezicht niet met de gelijkwaardigheid van procesdeelnemers en de geldende omgangsnormen in een professionele werkomgeving. Bovendien wordt daarmee miskend dat de raadsman gebonden is aan tuchtrechtelijke regels.
- 3.14 De ACS verzoekt dan ook om de regels van toezicht ten aanzien van inzage door de raadsman te schrappen.

⁴

p. 21.

Onkosten verstrekking processtukken

- 3.15 In artikel 7 van het besluit wordt bepaald dat het openbaar ministerie – net als de gerechten op grond van artikel 21 van het Besluit orde dienst gerechten – voor méér dan eenmalige verstrekking een vergoeding op grond van het Besluit tarieven openbaarheid van bestuur kan vragen.
- 3.16 Deze vergoeding zou volgens de ACS gelet op het verplichte karakter van de strafrechtelijke procedure slechts aan de orde *kunnen* zijn indien precies hetzelfde dossier door dezelfde verzoeker wordt verzocht. Op die manier wordt uitgesloten dat deze regeling ook kan gelden ten aanzien van een opvolgend raadsman dan wel een hernieuwd verzoek nadat het procesdossier met verschillende stukken is aangevuld.

Amsterdam, 17 juni 2011

Adviescommissie strafrecht
mr. R. van der Hoeven, voorzitter
namens deze mr. R. Croes-Hoogendoorn, secretaris